

Nr 369

Av herrar **Magnusson** i Borås och **Bohman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till statens pris- och kartellnämnd.*

(Lika lydande med motion nr 316 i Första kammaren)

Den statliga övervaknings- och utredningsverksamheten med avseende på pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet grundar sig på principen, att statsmakterna skall ha möjlighet att motverka sådana förhållanden inom näringslivet som kan motverka en effektiv konkurrens. Denna målsättning får ses mot bakgrunden av det allmänt erkända förhållandet, att en dylik konkurrens företagen emellan utgör den bästa prisregulatorn. Någon invändning mot den principiella utformningen av den statliga verksamheten i hithörande frågor torde ej heller kunna resas med fog. Lika angeläget är emellertid att understryka, att omfattningen av denna verksamhet måste bedömas med hänsyn till den rådande konkurrenssituationen på marknaden och sålunda göras till föremål för fortlopande översyn.

Den första mera kontinuerliga verksamheten från statsmakternas sida tillkom som en följd av att riksdagen år 1946 antog lagen om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. I samband härmed upprättades inom kommerskollegium en särskild byrå, monopolutredningsbyrån, med uppgift att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och utföra särskilda undersökningar på prisområdet. Genom riksdagens beslut 1953 om lagen om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet inrättades även näringsfrihetsrådet (NFR) och ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor (NO) med uppgift att genomföra de förhandlingar med vederbörande företag som den vidgade lagstiftningen möjliggjorde i syfte att undanröja skadliga verkningar av konkurrensbegränsningar. År 1956 godkände riksdagen tillskapandet av ett nytt självständigt organ, statens pris- och kartellnämnd (SPK), vilket skulle följa prisutvecklingen inom näringslivet och registrera konkurrensbegränsande överenskommelser samt utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden. Samtidigt utvecklades statens priskontrollnämnd och den omnämnda utredningsverk-

samheten inom kommerskollegium. SPK har sedermera erhållit betydande personalförstärkningar främst i samband med omsättningskattens införande 1960 och senare i anledning av de åtgärder som föreslogs i 1960 års prisövervakningskommittés betänkande »Effektivare prisövervakning», varigenom antalet anställda vid SPK numera uppgår till ca 110 personer.

Som inledningsvis antytts måste en bedömning av storleken av de resurser som skall tillföras SPK ske mot bakgrunden av den rådande konkurrenssituationen. Enligt vår uppfattning har denna under de senaste åren undergått förändringar men i en helt annan riktning än vad personalförstärkningarna 1960 och 1961 ger uttryck för. Det torde sålunda utan tvekan kunna konstateras, att de senaste årens utveckling inneburit ett starkt tryck på företagens vinstmarginaler. Detta framgår bl. a. av konsumentprisindex, som ej alls höjts i den utsträckning som kunnat förväntas med hänsyn till de betydande kostnadsökningarna för företagen. Det kan också påpekas, att även de av SPK företagna undersökningarna gett belägg för den hårdnande konkurrensen inom näringslivet och att antalet ärenden som varit föremål för behandling av NFR och NO varit ringa.

I och för sig framstår de här skisserade utvecklingstendenserna ej som förvånande med hänsyn till den allmänna ekonomiska utvecklingen inom och utom landet. Inom allt fler branscher har under den senaste tiden, även internationellt sett, framkommit tecken på avsaktande expansion och därmed en ur köparnas synpunkt allt gynnsammare relation mellan tillgång och efterfrågan för olika förnödenheter. Den prispressande effekt som denna förändring nödvändigtvis medför har samtidigt förstärkts genom det successiva borttagandet av olika handelsbarriärer; sålunda har t. ex. de svenska tullarna gentemot övriga EFTA-länder sänkts till hälften på mindre än 2 1/2 år. Samtidigt har i detaljhandelsledet tillkomsten och utbyggandet av nya distributionsmetoder medfört en alltmera skärpt konkurrens.

Redan en allmän översikt av konkurrenssituationens förändringar under de senaste åren understryker sålunda enligt vår mening, att en viss minskning av den inom SPK bedrivna övervaknings- och utredningsverksamheten är möjlig i dagens läge, detta desto mer som prognoserna för det närmaste årets ekonomiska utveckling talar för att en ytterligare skärpt konkurrens kan väntas för flertalet företag. En dylik avveckling bör redan nu kunna beslutas med avseende på de vid 1961 års riksdag tillkomna befattningarna men torde också utan men för verksamhetens syfte kunna göras mera omfattande. SPK bör därför erhålla uppdrag att internt utföra en sådan angelägenhetsgradering av sina arbetsuppgifter att Kungl. Maj:t till årets höstriktdag kan framlägga förslag om en ytterligare minskning av nämndens verksamhet från den 1 januari 1964. Redan vid den förstnämnda begräns-

ningen av verksamheten bör en besparing av 320 000 kronor för helt budgetår kunna påräknas.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer vi,
att riksdagen måtte

A. för budgetåret 1963/64 till statens pris- och kartellnämnd
anvisa

1. Avlöningar: 2 567 000 kronor

2. Omkostnader: 359 000 kronor

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t
måtte vid detta års höstriksdag framlägga förslag om
en ytterligare begränsning av verksamheten vid statens
pris- och kartellnämnd fr. o. m. den 1 januari 1964.

Stockholm den 25 januari 1963

Tage Magnusson

i Borås

Gösta Bohman

Nr 370

Av herrar Nilsson i Tvärålund och Börjesson i Falköping, *angående behandlingen av ärenden rörande statlig kreditgaranti.*

(Lika lydande med motion nr 314 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1963

Jan-Ivan Nilsson

i Tvärålund

Bengt Börjesson

i Falköping